

BOŠTJAN JUREČIČ

MIRA NAROBE

RUDI SKOČIČ

GALERIJA
ZALA

FRANC VOZELJ

BORIS ZAPLATIL

F I G U R A I N O Z A D J E

Galerija Zala si je ravno zaradi izbranih vsebin, ki temeljijo na skrbno zasnovani tematski razstavnih dejavnosti, pridobila ugled in prepoznavnost tudi v širšem kulturnem prostoru. Tako so nas v več kot desetletje dolgem programu svojih razstav, med drugim, popeljali od dragocene zapuščine slovenskih umetnikov minulega stoletja do povsem novih - aktualnih likovnih prispevkov. Razstavljal je vrsta priznanih sodobnih slovenskih umetnikov, kar v celoti predstavlja ciljno in s tem poudarjeno galerijsko usmeritev.

Tokratni ustvarjalni izziv galerije Zala pa je bil namenjen >človeški figuri<, sicer klasični tematiki, ki ji je bilo v zadnjih desetletjih v smereh (tudi slovenskega) sodobnega slikarstva morda namenjeno manj in premalo pozornosti. Zaznati je (bilo) torej odmik ali celo opuščanje od nekdanj priljubljene in vodilne teme figure ali akta, v pomenu realističnega ali idealističnega modela. Sicer pa je vse težje dognati, kako je le-ta vpeta v upodabljaljoči kontekst, na kakšen način ali kako je prikrita - razkrita, razpoznavna ali preobrazena. Kako se pod težo umetnikovih interpretacij >tradicija figure< srečuje z novimi prijemi in na kakšen način je transformirana in fragmentirana, v nov prostor in čas.

Lik človeka - človeškega telesa, katerega upodabljanje je tisočletja dolgo predstavljalo enega najbolj primarnih in poglobitvenih motivov, je še danes za marsikatero znanstveno stroko plod številnih raziskav in študij. Zgodovina upodabljanja figure se začne pred več deset tisoč leti, v dobi prazgodovinskih slikarjev in skulptur porajajočih se civilizacij in kultur. Figura človeka ali živali (stilizirane) je postala simbol bitja - življenja, stik zemeljskega z duhovnim - božanskim svetom, središče stvarstva - narave, arhetip univerzuma. Tako je ostajalo še dolga tisočletja - človek kot fenomen, vodilna podoba antične mitologije, kult bogov in boginj, sakralizacija bitja - alfa in omega, ikona z močno izraženo simbolno in religiozno konotacijo.

Človeka je vedno zanimal človek, njegovo poslanstvo, usodnost, njegov duhovni svet in položaj v okolju, kar se v umetniški ustvarjalnosti odraža kot močna refleksija preteklosti in sedanjosti (našega) bivanja.

V zgodovini likovne umetnosti je bila figura torej naslikana in izražena na mnogoštevilne, dokaj različne načine, na primer: kot idealizirana, heroična, realna, ekspresivna, simbolna, deformirana, (meta)fizična, psihološka, asociativna, metaforična, nadrealistična, poetična, erotična, dramatična, androidna ... in še bi lahko naštevali. Figura se je prodorom in razvojem moderne umetnosti vse bolj osvobajala, postajala je objekt in subjekt kritičnosti in deviantnosti, saj je odražala odslikavo sveta, v najširšem pomenu.

Kot že rečeno, je človeška figura v likovni umetnosti izjemno obsežna in pomenljiva tematika in vsebina - lahko nastopa tudi samo kot izbran >motiv<, v sicer neki širši pripovedi. V tej tematiki zavzema gotovo posebno mesto >akt<, torej upodabljanje golega telesa, ki predstavlja povsem samostojno in neodvisno temo. Upodabljanje figure - akta se praviloma začne kot osnovna risarska - študijska tema v ateljeju, saj je bila vedno obvezujoč predmet slehernega likovnega šolanja - od skice, do slikovite pripovedi monumentalnih platen. Zato je študij akta - figure, kot tudi portreta, do danes ostal praviloma temelj akademijskega izobraževanja in osrednja naloga v kiparstvu nasploh.

Tema in hkrati problematika >ozadja<, v katerega se figura vključuje pa spet narekuje posebne ikonografske analize, oziroma študije. Če bi se omejili le na evropsko slikarstvo, potem bi lahko kategorijo ozadja izpostavili kot posebno pomenljivo in slikovno temo, vse od zgodnje gotike dalje (ko pogosto nastopa kot definiran ali domišljjski, spremljajoč ali celo obvezujoč zunanji ali notranji prostor), čeravno je bilo vključevanje ozadja v figuralne kompozicije prisotno že veliko prej.

Kako se je pet poznanih in priznanih, akademsko šolanih umetnikov v svojih slikarskih delih tokrat odzvalo na izbrani motiv ter hkrati odgovorilo na novodobne slogovne izzive časa, nas bo prepričala razstava. Vedeti je treba, da vsi prihajajo iz generacij, ki so bile podvržene dinamičnim likovnim premikom, vplivom in tendencam zadnjih desetletij, z dejstvom da se je vsak izmed njih izoblikoval v samosvojo, razpoznavno umetniško osebnost. Raznolikost njihovega pristopa, sloga in prezentacije figure pa velja tudi kot vzpodbuda k razmisleku, da nekateri ustvarjalci figure (pod)zavestno niso nikoli povsem izločili, ravno nasprotno. V kratkih predstavah del bomo spoznali, kako so avtorji z idejno svežino na velikih platnih sprejeli vsebino opredeljujočega naslova.

Boštjan Jurečič se pretežno v svojih delih ukvarja s človeškim likom, kar je za mlajše generacije umetnikov prava redkost. Skozi poudarjeno ekspresivno, nemirno in dinamično risbo drznih potez pravzaprav bolj raziskuje dimenzije nekaterih psiholoških momentov, torej človekovih stanj ujetih v nekem urbanem prostoru. Groteskno, celo nekoliko sarkastično, pa vendar poenostavljeno sproščeno, kritično, humorno, dvoumno, skoraj otroško naivno, a v izrazu učinkovito in izvirno, malo da ne šokantno - v mestu je tudi mafija. Prostor in z njim ozadje je ujel v dinamične mreže kaotičnosti in stiske mesta, kjer se pravzaprav človek izgublja...

Mira Narobe sicer ohranja stik z realistično pojmovano figuro, ki se pod težo občutkov in barvne ekspresije preveša v izrazno polno kompozicijo. S smislom za koloristično širino in razgibano površinsko strukturo je vzpostavila prepričljiv odnos do človeka in njegovega trenutnega stanja. V liku moške in ženske figure, ki ju lahko v tem kontekstu pojmuje tudi kot velik diptih, je hkrati upodobljen njun portret, njuno čustveno in duhovno razpoloženje, ki gledalca nagovarja k dialogu. Izstopajo krepke, vehementne in svobodne poteze bogatih barvnih nanosov, v poudarjanju obraza ter igrivost nanašanja debelih slojev, ki se nadaljujejo tudi v ozadju...

Rudi Skočir ostaja razpoznaven ravno zaradi svojih simbolno in ekspresivno naglašanih ženskih figuralnih kompozicij. Gracioznost, bogato pripovednost, barvitost in moč sporočila je tokrat strnil v izrazno učinkovitih sedem dolgih, ozkih platen, z značilno kolažno dopolnitvijo. Sloka dekleta nežnih obrazov (morda pa tudi različice ene same) se s pridihom skrivnostnosti in magičnosti v svoji lahкотnosti dvigajo iz razkošja stkanih žareče rdečih barv, ki je hkrati njihova obleka in ozadje. Lirizem in ekspresija utripata v sozvočju tisočerihih potez in barvnih fragmentov. Alegorične ženske, v katerih avtor išče in najde odgovore, so večne prinašalke skrivnosti tega in onega sveta. Sojenice, rojenice, srčne prerokinje se porajajo v rdečem maju. Prava orkestracija prodornih barv...

Franc Vozelj je ponovno našel priložnost, da tudi to pot skozi figuralne prizore izrazi svoje mnogoplastno dojetje človeka in njegove psihofizične pojave. Bolj impresivno kot realno občutena in osvetljena telesa se nerazločno prepletajo in celo oblebdijo v megličastem ozadju. Mehkoba potez, umirjena topla barvna lestvica in kolažni fragmenti poudarjajo razgibano telesnost in dramatični trenutek, ko se poetičnost umika sili ekspresije. Dvojica teles se izvija iz realnosti in vstopa v nov, morda sanjski prostor. Pridih arhaičnosti, mitološke reminiscence, svoboda, erotika in nadčasovni dialog, kot tudi prisotnost deformacije, ujetosti in usodnosti...

Boris Zaplatil (ki je bil hkrati tudi predlagatelj te razstave) je v svoje značilno, barvitost vdela fragmente akta, oziroma volumen (deloma okrnjenega, deformiranega) ženskega telesa. Močno poudarjena ekspresija, ki se preveša v nadrealistično vsebino na eni, in neposredno izraznost eksistencialne stiske na drugi strani. Avtor je v svoji domišljjski inovativnosti postregel z ikonografsko zapleteno vsebino. Mnogoplastna, z dinamičnimi krožnimi formami in drobnimi strukturami izslikana kompozicija izžareva trenutek napetosti, neprikrito erotičnost, čutnost in hkrati dualizem - nasprotje, kot težo vkljenjenosti bivanja. Sodoben pristop k tradicionalni temi, čista likovna govorica v preoblikovanju formalnega in metaforična svežina interpretacije...

Polona Škodič

Rudi Škočir
Srčna napovedovalka • akril/kolaž/platno
2003 • 200 x 50 cm

Boris Zaplatil
Lepih oblik • olje/platno • 2003 • 140 x 95 cm

Mira Narobe
Blues za gospoda Zorana F. • olje/platno • 2002 • 200 x 280 cm

Franc Vozelj
Brez naslova • olje/platno • 2000 • 160 x 120 cm

Boštjan Jurečič
Slaščičarna • akril/platno • 2002 • 70 x 90 cm

